

Klaudija Sedar

Hranilnica južnega dela Železne županije v Murški Soboti

Prav poseben spomenik kulturne dediščine v središču mesta Murska Sobota, ki predstavlja eno najlepših secesijskih zgradb v Prekmurju, je tudi Hranilnica južnega dela Železne županije v Murški Soboti, zgrajena leta 1907 po načrtih domačega arhitekta Lászla Takátsa (1880-1926).

Hranilnica južnega dela Železne županije d. d. (Délvasmegyei Takarékpénztár Rt.) je bila v Murški Soboti ustanovljena že leta 1894 pod predsedstvom katoliškega duhovnika Jánosa Szlepcsa. Leta 1907 pa so začeli ob glavni cesti graditi novo stavbo za Hranilnico, katero si je projektant Takáts zamislil kot enonadstropno vogalno zgradbo, obrnjeno s fasadama na dve ulici in postavljeno nasproti prav tako vogalne zgradbe Bölcseve lekarne s konca 19. stoletja.

Zgradba je zelo zanimiva z umetnostnega vidika, saj praktično nima nobenega ostrega roba, posebnost pa je tudi stilska podoba vzhodnega nadstreška, ki združuje vse elemente secesijskega ornamentalnega repertoarja. Vodilni ornamentalni motiv predstavljajo čebele in stilizirani cvetovi vrtnice na zunanji površini osrednjega zidu vogalnega dela in na njegovem strešnem vencu, s čimer je Takáts simboliziral varčnost, pridnost in bogastvo, kar so značilni elementi bančništva. Po priključitvi Prekmurja k Jugoslaviji leta 1920 se je v stavbo vselila občinska uprava in bila v njej vse do leta 1936, nakar se je preselila v Száparyjevo graščino, ki jo je odkupila dve leti prej. Novi lastnik nekdanje hranilnice pa je postal kavarnar Alojz Faflik, ki je stavbo v notranjosti preuredil, medtem ko je ostala zunanost več ali manj nespremenjena. Pozneje je bil odprt nočni lokal Podmornica, s 1. januarjem 1985 pa je začela obratovati Picerija Central, ena od prvih picerij v Prekmurju, ki je imela svoja vrata odprta vse do leta 1995. Zatem so imela v tej stavbi svoj sedež različna podjetja in društva, nekatera imajo sedež še danes v nadstropnem delu, v pritličju pa od leta 2016 domuje Turistično-informacijski-kulinarični center pod imenom Hranilnica prekmurskih dobrot, kjer so na voljo tudi številni različni izdelki domačih proizvajalcev.

Literatura:

Kuzmič, Franc (ur.): *Bančništvo in hranilništvo*. Murska Sobota: LB Pomurska banka d. d., 1993.
Obal, Franc: *Arhitektura v obdobju 1900-1941 v Murški Soboti*. Murska Sobota: Kulturni center, 1982.
Obal, Franc: *Arhitektura historicizma in secesije v Prekmurju*. Murska Sobota: Pomurska založba, 2002.